

7889 - آداب اسلامی برای استقبال از نوزاد

سوال

یک یا دو روز پس از تولد کودک چه کاری باید انجام دهم؟ آیا سنت خاصی در این مورد وجود دارد؟

پاسخ مفصل

از خداوند خواهانیم برای شما در فرزند نورسیده برکت دهد و او را از نیکان و متقیان بگرداند تا در میزان حسناتتان قرار گیرد، زیرا از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - روایت است که فرمودند: **«هرگاه فرزند آدم از دنیا برود عملش قطع می‌شود مگر از سه طریق: صدقه‌ی جاریه، یا علمی که از آن سود برند، یا فرزند صالحی که برایش دعا کند»** به روایت مسلم (۱۶۳۱).

ثانیا:

عمل شرعی خاصی برای استقبال از کودک یک یا دو روز پیش از تولد او تا جایی که ما می‌دانیم وجود ندارد، مگر دعاهای عام خوب مانند دعای سلامتی و عافیت و هدایت و مانند آن. خداوند متعال در کتاب خود دعای آن زن نیکوکار یعنی همسر عمران را چنین ذکر نموده که گفت:

﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۳۵) فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ [آل عمران: ۳۵ - ۳۶]

(چون زن عمران گفت: پروردگارا آنچه در شکم خود دارم نذر تو کردم تا آزاد [برای پرستش تو] باشد، پس از من بپذیر که تو خود شنوای دانایی (۳۵) پس چون فرزندش را بزاد گفت پروردگارا من دختر زاده‌ام - و الله به آنچه او زایید داناتر بود - و پسر چون دختر نیست و من نامش را مریم نهادم و او و فرزندانش را از شیطان رانده شده به تو پناه می‌دهم).

اینها برخی توصیه‌ها برای روز تولد نوزاد و پس از آن است:

الف. **«تحنیک»** نوزاد و دعا برای او سنت است.

از ابوموسی - رضی الله عنه - روایت است که گفت: **«صاحب پسری شدم، پس آن را به نزد پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بردم. ایشان او را ابراهیم نام نهاد و با یک خرما تحنیکش کرد و برایش دعای برکت نمود و سپس به من داد»** به روایت بخاری (۵۱۵۰) و مسلم (۲۱۴۵).

تحنیک: گذاشتن چیزی شیرین مانند کمی خرما [ی له شده] یا عسل در دهان کودک پس از تولد.

ب. نامگذاری کودک در روز اول یا هفتم جایز است.

۱- از انس بن مالک - رضی الله عنه - از رسول الله - صلی الله علیه وسلم - روایت است که فرمودند: **«امشب صاحب فرزندی شدم، و نامش را همانند پدرم ابراهیم نهادم...»** به روایت مسلم (۳۱۲۶).

۲- از عائشه - رضی الله عنها - روایت است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - برای حسن و حسین - رضی الله عنهما - در روز هفتم عقیقه داد و بر آنان نام نهاد. به روایت ابن حبان (۱۲۷/۱۲) و حاکم (۲۶۴/۴). حافظ ابن حجر این روایت را در فتح الباری (۵۸۹/۹) صحیح دانسته است.

ج. عقیقه و ختنه.

۱- از سلمان بن عامر - رضی الله عنه - روایت است که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **«همراه با [تولد] پسر عقیقه‌ای است؛ پس برایش قربانی کنید و ناپاکی را از او دور سازید»** به روایت ترمذی (۱۵۱۵) و نسائی (۴۲۱۴) و ابوداود (۲۸۳۹) و ابن ماجه (۳۱۶۴). این حدیث را علامه آل‌بانی در **«إرواء الغلیل»** (۳۹۶/۴) صحیح دانسته است.

۲- از سمرة بن جندب - رضی الله عنه - روایت است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **«هر پسری به عقیقه‌اش وابسته است؛ که در روز هفتم برایش ذبح شود و در آن برایش نامی انتخاب گردد و سرش تراشیده شود»** به روایت ترمذی (۱۵۲۲) و نسائی (۴۲۲۰) و ابوداود (۲۸۳۸). آل‌بانی - رحمه الله - در **«إرواء الغلیل»** (۳۸۵/۴) آن را صحیح دانسته است.

امام ابن قیم - رحمه الله - در این بار می‌گوید:

«از فوائد عقیقه اینکه، یک قربانی است که در نخستین لحظات ورود نوزاد به این دنیا انجام می‌شود...»

و از دیگر فوائدش این که باعث باز شدن قید نوزاد می‌گردد، زیرا وی وابسته‌ی عقیقه‌ی خویش است تا آنکه برای والدینش شفاعت می‌کند. (یعنی در صورتی برای والدین خود شفاعت می‌کند که برایش عقیقه را انجام داده باشند).

و از جمله فوائدش این که فدیة‌ای است برای نوزاد، چنانکه الله سبحانه و تعالی به جای اسماعیل قوچی را به عنوان فدیة فرستاد» (تحفة المودود: ۶۹).

و شاید یکی از فوائد عقیقه این باشد که باعث جمع شدن خویشان و نزدیکان و دوستان در ولیمه و ضیافت آن می‌شود.

اما ختنه یکی از سنت‌های فطرت است که در حق پسران واجب است، زیرا به پاکی و طهارت وابسته است که از شروط صحت نماز است.

از ابوهریره - رضی الله عنه - روایت است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **«پنج چیز از فطرت است: ختنه و برداشتن موی زیر ناف (موی دور آلت) و کندن موی زیر بغل و کوتاه کردن ناخن‌ها و کوتاه کردن سبیل»** به روایت بخاری (۵۵۵۰) و مسلم

(۲۵۷).

ثالثاً:

علما اذان گفتن در گوش راست نوزاد را از سنت‌های مربوط به نوزادان ذکر کرده‌اند تا نخستین چیزی که نورسیده در این دنیا می‌شنود کلمه‌ی توحید باشد که این تاثیری بس بزرگ و مبارک به جای می‌گذارد، اما گفتن اقامه در گوش چپ نوزاد در سنت ثابت نشده است. مراجعه نمایید به «السلسلة الضعيفة» (۱/ ۴۹۱).

چهارم:

تراشیدن موی سر و چرب کردن سر نوزاد با زعفران که دارای فوائد طبی است، سپس مشروع است که به اندازه‌ی وزن موهایش طلا یا نقره صدقه داده شود. البته شرط نیست که موی کودک وزن شود و اگر دادن طلا و نقره سخت است می‌تواند به اندازه‌ی قیمت آن پول نقد در راه خیر صدقه دهد. از الله متعال خواهانیم ما و کودکان ما را از هر بدی و زیانی حفظ نموده و عافیت دنیا و آخرت را نصیبشان گردانند، و صلی الله علی نبیا محمد.